

NYTT om

Nr 90 - 1/2018 - Mai

Gammelt

Utgitt av Fosen Historielag

Stokksund kirke 1910. Foto: Brevold.

Velkommen til årsmøte for Fosen historielag
på Harbak i Stokksund
Åfjord, lørdag 9. juni 2018

Leder'n

Det er mykje vi ikkje får gjort i Fosen historielag. Men det er mykje å gle seg over òg!

Årbok for Fosen 2017 ei ei av gledene. Den inneheldt fleire glitrande artiklar. Eg vil særleg framheve Øystein Ekrolls artikkel om klosterkirka på Rein FØR klosteret. Denne kirka er det knytt mange ubesvarte spørsmål til. Etter Ekrolls artikkel er det knapt noen ubesvarte spørsmål igjen! Artikkelen har flytta grenser. Tenk at vi har kapasitetar som Øystein Ekroll, mellom dei fremste ekspertane i landet, til å skrive slike artiklar til oss i årboka – heilt gratis!

Dette seier jo også litt om renommeet til Årbok for Fosen, og dermed kor viktig ho er for lokalhistoria i Fosen. Forskarar på høgt nivå kan skrive i ei velrenommert regional årbok, men vil vera mindre generøse med bidrag til årbøker som dekker små område.

Fleire artiklar i Årbok 2017 bygger på djup fagkunnskap. Det gjeld m.a. Svein Henrik Pedersens artikkel om bygginga og arkitekturen til dei åttekanta kirkene i Hemne, bygd 1817, og Vinje, bygd 1820.

Gamle historiske kjelder er ofte vanskelege å forstå. Dei er tause for folk flest. Men fagfolk kan få dei til å snakke. Det er tilfellet med artikkelen om «landvorda» som vi støyter på i fiskeværa på 1500-talet. Dette var ei avgift som også historikarar har gått utanom, fordi dei ikkje har forstått seg på ho. Men i denne artikkelen får vi landvorda i tale, ho pratar i veg og fortel utruleg mykje om fiskeværa og skreifisaket i Fosen og Nordmøre i gammal tid.

No ser vi fram til neste årbok. Vi hører ymt om at ho skal bli minst like god!

Så gler oss over at arbeidet med Fosens historie bind 2 har komme så langt. Arbeidet går på høggr. Likevel ligg vi etter tidsplanen, og utgivinga er utsett til 2019. Dette skyldast dels sjukdom, men også kvalitetskrav. Forfatarane har levert mange gode kapittel, og 2 – 3 til ligg i løypa. Alle kapitla får ein svært grundig og kritisk gjennomgang. Nålauget er trangt.

Noen tema har også komme til. Til dels er det tema som vi veit for lite om, og som det må forskast på. Det er utruleg mykje spennande stoff som blir grave fram.

Gledeleg er det òg at det er komme fleire pengebidrag til prosjektet. Pr 1. mai er det komme inn i alt 149.611 kr. Men vi har enno eit stykke igjen før vi er i mål.

Og så gler vi oss over prosjektet Folkekunst i Fosen, som har vorte meir omfattande, men også meir interessant og nyttig, enn vi tenkte i utgangspunktet. Ca 300 gjenstandar er foreløpig fotografert og registrert, og konservator Ola Grefstad er i gang med å analysere materialet. Trøndelag folkemuseum stiller arbeidsplass for han. Pr 1. mai har han kommentert godt over 100 gjenstandar. Det er eit svært viktig arbeid han gjer, særleg for samlingane der gjenstandane hører heime. Dei vil få kommentarane hans, og også tilbod om foredrag om materialet.

Men det er travle tider. No må eg tilbake til Fosens historie 2. Vi sjåast i Stokksund 9. juni!

Johan G Foss

leiar

Årsmøtet 2018

Det innkalles herved til
Årsmøte i Fosen Historielag lørdag 9. juni 2018 kl
1130 Harbak grendahus, Stokksund i Åfjord

- 1130: Oppmøte / registrering / kaffe & småmat
1200: Ordføreren i Åfjord, Vibeke Stjern, hilser årsmøtet
1215: Årsmøte
1330: Lett mat
1400: Stokksund - om historieprosjektet på Stokksund skole & barnehage
1445: Fosen historie 1720 - 1860 - Om prosjektet og noen av temaene
1545: Avreise til Refsnes.
Omvisning i Stokksund kirke. Guide: Kirketjener Reidar Moen.
1630: Kuringvågen - gammel fiskehavn med nytt liv.
Årsmøtemiddag Kuringen brygge. Den siste brygga i vågen, som nå er omgjort til et populært serverings- og overnattingssted med sjel.

Reiseinformasjon:

Ferge fra Flakk: 0800, 0830, 0900, 0930

Ferge fra Valset: 0800, 0900, 1000

Reisetid Orkanger - Valset fergeteie: 60 min.

Reisetid Rørvik-Åfjord / Brekstad - Åfjord 60 min.

Fra Åfjord følger dere Fv 723 fram til Refsnes, der det er skiltet til Harbak 7.

Påregn en liten time med bil fra Åfjord til Harbak.

Retur fra Brekstad lørdag kveld: 17:30, 18:30, 19:30 og 21:30

Retur fra Rørvik lørdag kveld: 18:00, 19:00, 20:00, 21:00, 22:00, 23:00, 00:15, 01:30

Påmelding innen 3. juni til

Eilert Bjørkvik, tlf 948 71 232, e-post: eilerbj@online.no

Årsmøteavgift: kr 200 pr deltaker, betales ved ankomst.

NB: Vennligst gi beskjed hvis deltakere har spesielle matønsker på grunn av allergi.

Velkommen til Stokksund

I år har vi lagt årsmøtet til Harbak, helt nord i Stokksund, nå Åfjord kommune.

Stokksund var opprinnelig en del av Bjørnør, både geistelig og politisk. I 1892 ble Bjørnør delt i Osen, Roan og Stokksund. Stokksund var eget herred inntil sammenslåinga med Åfjord i 1964. Stokksund kirkesogn ble i 1967 overført fra Bjørnør til Åfjord prestegjeld.

Sentrum i Stokksund var en tid Kirkholmen. Her var det stor aktivitet med fiskemottak, båtanløp, inkludert hurtogruta, post, butikker, kino og eget brennevinsutsalg.

*Dette ravsmyk-
ket er funnet på
Linesøya.*

*Rav er forstenet
harpiks bl.a. fra
bartrær.*

*Rav dannes, et-
ter å ha ligget i havet i minst 30-50 millioner
år. Brukt i Skandinavia siden stein-alderen.*

Kirkholmen ble på 1980-tallet kjøpt av Åfjord kommune, gjort landfast med Refsnes, og åpnet som industriområde av kronprins Harald i 1989. Refsnes ble senter i den nye kommunen i 1892. Det ble bygd eget herredshus ved kirka.

Den første kirka ble bygd på Kirkholmen. Under Stokkøybrua ligger en fredet middelalderkirkegård. I 1825 ble det bygd ny kirke på Refsnes. Den ble ombygd og utvidet i 1954/55.

Fiske har alltid vært viktig for Stokksund. Under perioder med godt fiske var det stor aktivitet med en rekke brygger som tok imot og foredlet fisken. Da fiskeriene var på det mest hektiske, ble det snakket om å etablere en by her ute. Det ble anslått en folketall på opp mot 15 000 innbyggere. Spesielt stor var aktiviteten på Kirkholmen, Refsnes og i Kuringen.

Refsnes Fiskeindustri har levert tørrfisk til hele Europa i flere hundre år.

Harbak

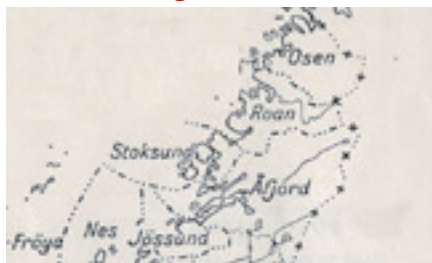
I grenda Harbak bor det idag 41 personer.

Harbak fikk eget skolehus i 1877, det første i Stokksund. Da bodde det 93 fastboende på Harbak. Skolen ble nedlagt i 1961, da det ble bygd ny skole for alle grendene på fastlandet.

Harbak fikk vegforbinde med Refsnes i 1946. Som dere vil oppleve er denne vegen stedvis meget smal, så kjør forsiktig. Harbak fikk elektrisk kraft i 1956.

Kilde: Einar D Hilstad

Kommunegrenser

Fram til 1892 var Stokksund en del av Bjørnør. Stokksund var eget herred inntil Åfjord og Stokksund herreder ble sammenslått i 1964. Stokksund kirkesogn tilhørte Bjørnør til 1967, da Jøssund ble overført til Bjugn og Stokksund til Åfjord.

Det meste av fisken ble fram til for noen få år siden tørket på hjeller på Purkholmen. I dag konsentrerer Refsnes seg om laksopp-drett.

Linesøya har de beste forholdene for jordbruk. Øya har fortsatt et aktivt landbruk.

Stoksund fikk vegforbindelse med Åfjord i 1955. Denne vegen, mellom Herfjord og Morkemo, som i seg selv et mesterverk i vegbygging, blir i 2019 erstattet av en ny vegtrasé med bru og to tunneller..

I 2000 ble Stokkøybrua fra Kirkholmen åpnet. I 2011 fikk også Linesøya fastlandsforbindelse. Samtidig ble det slik at ikke alle grendene fikk vei. Simavika og Kvalvika på grensa til Roan ble derfor fraflyttet på 1980-tallet.

Turisme er etter hvert blir en viktig næring i Stoksund. Hosen på Stokkøy er naturgitt for windsurfing. På Harbak finner vi et av landets beste felt for «buldring», friklattring uten tau. Tilbudene er mange.

Velkommen til Stokksund.

Harbak grendahus

Årets årsmøtestedet ble bygd som bedehus i 1951. Etter hvert ble huset mindre brukt som bedehus, og befolkningen fikk overta huset. Grendalaget ville oppgradere huset, men manglet midler. I mangel av kommunale midler foreslo daværende kultursjef en «kunstkafe ved havet».

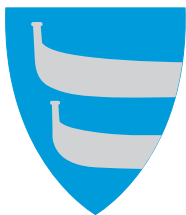
Magne Sandøy ble engasjert som kunstansvarlig og folket på Harbak sørget for serveringen. I løpet av relativt kort tid fikk Harbak-folket finansiert oppgradering av huset der salg av kunst og kaffe sørget for det meste av nødvendige inntekter, og Harbak fikk en funksjonelt forsamlingslokale.

Harbakhola

ligger i fjellet litt opp fra Harbak. Dette er en naturformet hule som er 40 meter høy i huleåpningen og ca 130 m dyp. Turen opp tar ca 30 minutter med jevn gange. Belønningen er en fantastisk utsikt mot havet.

Blomst og våpen

Bekkeblom ble i 2000 valgt som Åfjords kommuneblomst. Åfjord kommunevåpen er Kommunevåpenet fra 1997 har to fremvoksende sølv båter mot en blå bakgrunn; symboliserer åfjordsbåtene tegnet av Einar Skjervold

Hvor mange «k»-er?

Meningene om hvor mange «k»-er det skal være i navnet «Stokksund». Historien bak dette er at da Stoksund herred ble etablert i 1892, ble navnet skrevet med en «k». Det samme gjaldt navnet på kirkesognet. I flere tiår gikk diskusjonen om det skulle skrives Stoksund eller Stokksund.

I 2001 ble det bestemt at skrivemåten skal være Stokksund med to «k»-er. Navnet er avledet av navnet Stokken, og i sammensetninger som Stokk-sund skal det etter norsk rettskriving ikke være konsonantforenkling.

Årsmøtet for Fosen Historielag 2018

Dagsorden for årsmøtet.

1. Godkjenning av innkalling
2. Valg av møteleder og referent
3. Årsmelding for 2017/18
4. Regnskap for 2017
5. Arbeidsplan for 2018/2019
6. Budsjett for 2018
7. Fastsetting av medlemskontingent
8. Innkomne saker
9. Valg
  - 1 styremedlem for 1 år
  - 2 styremedlemmer for 2 år
  - 3 varamedlemmer til styret for 1 år
  - revisor og vararevisor for 2 år
  - 1 medlem til valgkomiteen for 3 år

3. Årsmelding for Fosen Historielag 2017/18

Styret

har dette året bestått av:

Johan G Foss, Frøya (leder),
Helge Bueng, Åfjord (sekretær),
Ernst Øyanger, Trondheim,
Berit Johanne Vorpbukt, Averøy,
Johan Mjønnes, Snillfjord.

Eilert Bjørkvik, Rissa (kasserer og fast møtende varamedlem).

Øvrige varamedlemmer:

Jostein Selnes, Snillfjord,
Bernt Jørgen Stranden, Bjugn.

Andre verv.

Revisor: Per Husby.

Valgkomité: Per Aastum, Snillfjord (leder), Vigdis Hoff Hoøen, Ørland, Svein Henrik Pedersen, Malvik.

Årbokredaktører: Per Ole Sollie og Svein Henrik Pedersen.

Redaktør av Nytt om gammelt: Helge Bueng.

Medlemstallet

15. april 2018 var medlemstallet 1168. Ved årsmøtet 2017 var tallet 1220. Det har altså vært en nedgang på ca. 50.

Styremøter

Etter årsmøtet 2017 er det avholdt 3 styremøter (14.9.2017, 8.2.2018 og 23.4.2018). Møtene er holdt på Ørland kultursenter på Brekstad.

Økonomi

Regnskapet viser et driftsunderskudd på 144.129 kr. Underskuddet skyldes utgiftene til Fosens historie 2.

Årsmøtet 2017

ble holdt på Kystmuseet på Hitra 10. juni og ble kombinert med markering av at det var 70 år sia laget ble stifta, i 1947. 31 medlemmer deltok på årsmøtet. Kystmuseet var vertskap for jubileumsmarkeringa og gjorde en fremragende jobb. Historielaget kunne gå til dekkabord. Sarah Dahle Hermannstad holdt foredrag om russerforliset i 1760, med påfølgende omvisning i museets utstilling om forliset. Det ble også vist et tablå (forestilling) i «Flatvika» i museet. Svein Bertil Sæther gjorde en fortrinnsfull jobb som konferansier under middagen og jubileumsmarkeringa, der Eilert Bjørkvik holdt et foredrag om Fosen historielags 70-årige historie, og der også Johan G Foss hadde et innslag om historielaget i dag. Historielaget takker Kystmuseet for den enestående servicen vi fikk.

Åbok for Fosen 2017

Årbokredaktørene Per Ole Sollie og Svein Henrik Pedersen leverte ei god, innholdsrik og variert årbok, med ei rekke glimrende artikler, bl.a. av Øystein Ekroll om Reins klosterkirke før klosteret, og av Johan G Foss om fiskevær, skreifiske og «landvorde» i Fosen på reformasjonstida.

Nytt om Gammelt

Helge Bueng har igjen redigert to fyldige og gode nummer av meldingsbladet. Bladet har aldri vært bedre enn nå.

Fosens historie 2

Dette er for tida historielagets hovedprosjekt. Utarbeiding av hovedtekstene er nå i sluttfasen. Framdrifta har i vinter vært redusert på grunn av sykdom, så arbeidet fortsetter ut over den oppsatte fristen, 1. mai. Utgivelse av bindet er utsatt til 2019. Ny frist for ferdigstilling

av hovedtekster er satt til utgangen av 2018. Lønnsmidler til forfatterne er budsjettert med 1,2 mill kr. Pr. 1. mai er det utbetalt i underkant av 750.000 kr til forfatterne, så 450.000 kr gjenstår av det budsjetterte beløpet. Dette er rikelig til å dekke det gjenstående arbeidet fra forfatterne. Problemet er at historielaget pr. i dag ikke kan dekke mer enn halvparten av dette beløpet. Det trengs altså tilsatt fra annet hold. Men det er sendt ut en stor mengde søknader, så en må kunne rekne med at finansiering av lønnsmidler til forfatterne lar seg ordne. Det betyr svært mye at Hitra kommune i april i år betalte sitt bidrag fullt ut, med 55.908 kr (12 kr pr innbygger), og oppfordra de andre kommunene til å gjøre det samme.

Pr 1. mai 2018 er det kommet inn bidrag for kr 49 611 til prosjektet, derav 13 975 kr fra medlemmene.

Styringsgruppa for Fosens historie 2 består av Johan G Foss, Eilert Bjørkvik, Ernst Øyangen og Kolbjørn Aune. Forfatterne inviteres til alle møtene.

Folkekunst i Fosen

Historielaget dro i august 2017 i gang et prosjekt med registrering av folkekunst i Fosen, i hovedsak avgrensa til dekorativ maling og treskjæring. Konservator Ola Grefstad og Johan G Foss har stått for registreringa. Ambisjonen er ikke å få med alt, men så mye at vi kan danne oss et bilde av folkekunsten i området. Samlinger i de fleste kommunene er besøkt. Åfjord, Snillfjord og Hemne gjenstår. Ola Grefstad er i gang med å analysere materialet som er fotografert/registrert. Det er et verdifullt arbeid han gjør, verdifullt for vurderinga av folkekunsten i Fosen generelt, og ikke minst for de lo-

kale samlingene, som her får en viktig del av gjenstandene sine beskrevet og vurdert av en fagmann – helt gratis.

Liste over kulturvernorganisasjoner i Fosen.

Et planlagt lite prosjekt med å sette opp ei liste over lag og institusjoner som arbeider med kulturvern i Fosen, «åt på seg» og ble til en litt omfattende registrering av museer, museumslag, historielag og kulturvernlager, med opplysninger om ledere, e-postadresser, nettsider, publikasjoner og aktiviteter. Fortegnelsen kom til å omfatte 28 lag og institusjoner og ble så interessant den ble lagt ut på historielagets nettside. Vi ble overraska over hvor stor aktivitet det er innen lokalhistorie-, museums- og kulturvernarbeidet i Fosen. Fortegnelsen ble godt mottatt av laga. Det er greit å vite om hverandre når vi arbeider i samme gata, og fortegnelsen blir også et utstillingsvindu for laga. For Fosen historielag gir den grunnlag for kontakter og nettverksbygging.

Lagets arkiv og samlinger

Laget har kontakt med Museet Kystens Arv på Stadsbygda om plassering av lagets arkiv og samlinger i museets lokaler. Dette vil være en trygg løsning for historielaget, og kan også gi grunnlag for nærmere samarbeid med museet. Historielagets boklager er oppbevart i rådhuskjelleren i Rissa i Indre Fosen kommune.

Markedsføring

Fosen historielag deltok sommeren 2017 med stand på Hellandsjøen i Hemne 8. juli, på Hopsjøen på Hitra 21. – 22. juli og i Lysøysundet i Bjugn 4. – 6. august. Det var positive opplevelser, men vi er få til å stille opp og bemanne standene.

Representasjon

Johan G Foss deltok på et ledermøte i regi av Sør-Trøndelag historielag 23. november i Trondheim. Eilert Bjørkvik deltok på årsmøtet i Sør-Trøndelag historielag i Prestgårdslåna i Melhus 17. mars 2018.

Fosen historielag på nett.

Nettsida blir betjent av Johan G Foss, og Facebooksida av Ernst Øyanger. Sidene er nå brukbart oppdatert.

Styret

6. Arbeidsprogram

1. Gi ut Årbok for Fosen 2018.
2. To nummer av Nytt om Gammelt.
3. Fosens historie bind 2: Arbeidet videreføres med sikte på utgivelse i 2019.
4. Vedlikeholde nettsida og facebook-sida.
5. Folkekunstprosjektet - videreføring
6. Medlemsverving.
7. Markedsføring på stand
Planlagte deltakelser:
  - Øradagan Kyrksæterøra 19. - 21. juli
  - Hopsjødagen 20. - 21. juli
  - Kystkulturdagen Lysøysund 3. - 5. aug.
8. Vandringer

7. Medlemskontingent

Styret foreslår at medlemskontingenten for hovedmedlemskap endres til kr 300,-. For familiemedlemskap uendret kr 100,-.

8. Innkomne saker

Det er ikke innmeldt saker til behandling på årsmøtet.

Revisjon av regnskapet for 2017

Regnskapet og rapportene er gjennomgått og gir etter min mening et rett bilde av historielagets økonomiske situasjon.

1. Bilagene er kontrollert mot føring i bilagsjournalen og er funnet i orden. Konto i bank stemmer med utskriften fra regnskapet. Regnskapet er ryddig ført og godt dokumentert og gir et rett bilde av lagets økonomiske situasjon.
2. Resultat- og balanseoppstilling er i samsvar med de underliggende poster. En resultatoppstilling som er korrigeret for inntekter og kostnader med investeringene i prosjektet Fosens historie 2, gir et bedre bilde av årets normale drift.
3. Det er revisors plikt å vurdere regnskapet opp mot lagets budsjett, planer og drift. Korrigeret for prosjektet Fosens historie 2 er det et overskudd på kr. 48 092,25 i 2017.

I forhold til budsjettet publisert i Nytt om gammelt nr. 1/2017 er inntektene vel kr. 30 000 over budsjett og utgiftene vel kr. 13 000 under budsjett. Viktigste årsaker er kr. 17 629 større medlemskontingent og 18 893 større momsrefusjon. Driften er derfor god, men laget har en betydelig oppgave i å finansiere utgivelsen av Fosens historie 2.

4. Revisor anbefaler at årsmøtet godkjenner årets regnskap.

Rissa, 26. februar 2018

Per Husby

9. Valg

Valgkomiteen har følgende forslag til valg på årsmøtet 2018:

A. Leder for 2 år:

- Johan G Foss, Frøya Gjenvalg

B. 2 styremedlemmer for 2 år:

- Ikke på valg:
  - Helge Bueng, Åfjord
  - Ernst R. Øyangen, Trondheim
- På valg:**
- Johan Mjones, Snillfjord
  - Berit Johanne Vorpbuk, Hitra/Averøy
  - Johan Mjones ønsker ikke gjenvalg til styret.
  - Berit Johanne Vorpbuk har flyttet.
  - Ernst R. Øyangen ønsker ikke gjenvalg, men kan tenke seg å være varamedlem til styret.

Valgkomiteens forslag:

- Styremedlem for 1 år:
Bernt Jørgen Stranden, Bjugn Ny
- Styremedlemmer for 2 år:
• Kristin Svendsen, Hitra Ny
• Rigmor Aastum, Snillfjord Ny

C. Varamedlemmer for 1 år

- Eilert Bjørkvik, Rissa Gjenvalg
- Johan Mjones, Snillfjord Ny
- Ernst R Øyangen, Trondheim Ny

D. Valg av et medlem til valgkomiteen

- Per Aastum, Snillfjord for 3 år.

Ny valgkomite blir da:

- Vigdis Hoff Høen, Ørland, leder
- Svein Henrik Pedersen
- Per Aastum, Snillfjord

E. Revisor for 2 år:

- Legges fram på årsmøtet
- Vararevisor for 2 år:
- Per Husby, Rissa.

Per Aastum

På vegne av valgkomiteen

Regnskap 2017

	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Regnskap 2015	Budsjett 2018	
Driftsinntekter					
2800	Salg Fosens historie 1	7 810,00	8 265,00	5 140,00	5 000
2801	Støtte Fosens historie 2	13 075,00	57 244,00	1 000,00	100 000
2802	Salg Da jeg var liten	3 090,00	3 470,00	2 236,00	1 000
2804	Salg Doktorbåten	4 803,00	89 052,25	3 569,00	1 000
3000	Medlemskontingent	317 626,00	301 110,00	283 500,00	320 000
3001	Medlemskontingent familie	200,00	100,00	0	500
3002	Medlemskontingent kommuner	12 000,00	10 000,00	11 000,00	11 000
3004	Medlemskontingent banker	2 000,00	2 000,00	1 500,00	2 000
3100	Salg årbøker	8 532,00	22 804,00	11 565,00	10 000
3104	Salg Reins kloster	170,00	50,00	150,00	100
3105	Salg Gammeltida på Hitra	0	0	250,00	300
3106	Salg Setre i Åfjorden	310,00	70,00	105,00	600
3108	Salg Fosentonar	865,00	820,00	560,00	
3110	Seks år og småbåtfisker	115,00	120,00	185,00	
3112	I utkanten	200,00	100,00	270,00	200
3120	Salg av medlemsnål	450,00	1090,00	800,00	500
3121	Salg av kort	20,00	0	0	100
3200	Portorefusjon	0	0	1 301,00	0
3300	Grasrotandel Norsk Tipping	4 387,00	2 146,90	0	6 000
3900	Momsrefusjon	38 893,00	17 652,00	25 109,00	30 000
8001	Renter	2376,71	4 567,83	12 146,96	2 500
	Sum driftsinntekter	416 922,71	520 661,98	360 386,96	492 000
Driftskostnader					
2801	Fosens historie 2	221 000,00	430 860,00	49 394,00	200 000
2804	Doktorbåten	0	0	86 431,25	0
2806	Segner i Fosen	0	0	31 250,00	0
4100	Porto	48 823,96	60 211,47	53 040,51	60 000
4101	Bankgebyr	371,25	352,00	363,00	500
4102	Markedsføring	8 787,90	11 669,00	1 498,00	10 000
4201	Kontingenter	11 925,00	4 390,00	17 475,00	12 000
4400	Reiser	480,00	3 028,00	13 056,00	5 000
4501	Årbok	229 490,00	226 450,00	216 005,00	240 000
4502	Nytt om gammelt	24 269,25	22 088,00	1 8281,75	25 000
4600	Gaver, oppmerksomhet	0	0	498,00	1 500
4601	Årsmøtet	9 600,00	7 970,00	6 800,00	10 000
4602	Styremøter	6 305,00	2 703,00	6 634,00	5 000
4603	Kurs og seminar	0	0	0	1 000
4604	Vandringer	0	1 106,00	0	2 000
	Sum driftskostnader	561 052,36	770 827,47	500 726,51	572 000
	Driftsresultat	- 144 129,65	- 250 126,49	-140 339,55	- 80 000

Status 31.12.2017

Aktiva og passiva	2017	2016	2015
1900 Kasse	6,00	87,00	380,00
1920 Ørland Sparebank	218 389,96	349 264,61	765 870,10
2700 Forskuddsbetalt kontingent	- 89 725,00	- 85 801,00	- 66 250,00
2704 Forskuddsbetalt kontingent bank	0	- 500,00	0
2800 Fosens historie 1	115 729,64	123 539,64	180 198,64
2801 Fosens historie 2	581 541,00	373 616,00	0
2802 Da jeg var liten	27 863,47	30 953,47	34 423,47
2804 Segner i Fosen	93 750,00	93 750,00	93 750,00
2806 Doktorbåten	- 10 993,00	-6 190,00	82 862,25
2840 Forskudd årbok	21 250,00	0	0
2850 Orkla Grafiske as	0	0	- 204 178,00
2900 Egenkapital	- 957 812,07	- 878 719,72	- 887 056,46
Sum	0	0	0

Prosjektregnskap

Fosens historie 1

2800 Inngående balanse	123.539,64	
Omsetning	0	7.810,00
Utgående balanse		115.729,64
Sum	123.539,64	123.539,64

Fosens historie 2

2801 Inngående balanse	373.616,00	
Omsetning	221.000,00	13.075,00
Utgående balanse	0	581.541,00
Sum	594.616,00	594.616,00

Da jeg var liten

2802 Inngående balanse	30.973,47	
Omsetning	0	3.090,00
Utgående balanse		27.863,47
Sum	30.973,47	30.973,47

Segner i Fosen

2804 Inngående balanse	93.750,00	
Omsetning	0	0
Utgående balanse		93.750,00
Sum	93.750,00	93.750,00

Doktorbåten

2806 Inngående balanse		6.190,00
Omsetning	0	4.803,00
Utgående balanse	10.993,00	
Sum	10993,00	10.993,00

Fosens historie 2 - status pr 01.05.2018

Utarbeiding av bind 2 av Fosens historie er for tida historielagets hovedprosjekt.

Arbeidet med hovedtekstene har pågått sia høsten 2015 og er nå i sluttfasen. Arbeidet går på høggit. Prosjektet har blitt noe mer omfattende og tidkrevende enn vi så for oss i utgangspunktet, og framdrifta har i vinter vært redusert på grunn av sykdom. Forfatterne arbeid med tekstene må derfor fortsette ut over den oppsatte fristen, 1. mai.

Utgivelse av bindet er utsatt til 2019.

Ny frist for ferdigstilling av tekstene er satt til utgangen av 2018.

Lønnsmidler til forfatterne er budsjettert med 1,2 mill kr. Pr. 1. mai vil det være utbetalt i underkant av 750.000 kr,

finansiert av historielagets egne midler. 450.000 kr gjenstår av det budsjetterte beløpet. Dette er rikelig til å dekke det gjenstående arbeidet fra forfatterne.

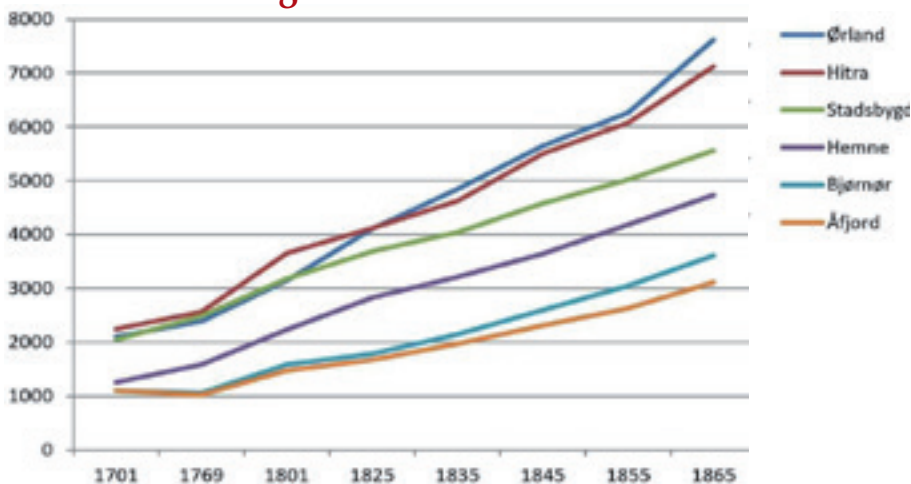
Problemet er at historielaget pr. i dag ikke kan dekke mer enn halvparten av dette beløpet. Det trengs altså tilsott fra annet hold.

Men det har i det siste kommet inn flere bidrag, og mange nye søknader er sendt, så vi rekner med at finansiering av lønnsmidler til forfatterne går i orden.

Pr 1. mai er det kommet inn bidrag for 149.611 kr til prosjektet, derav 13.975 kr fra medlemmene.

Johan G Foss - redaktør

Folketallsutviklinga i Fosen 1701 - 1965

Utviklinga av folketallet i de seks prestegjelda i Fosen 1701-1865. Når vi ser alle diagramma sammen, oppdager vi ulikheter som ett enkelt diagram ikke kan fortelle, og vi blir ansnora til å finne ut hva som ligger bak ulikhetene. Slik er det på de fleste områder: Ved å sammenlikne med andre lærer vi vårt eget å kjenne.

Viktige nydannelser

Sjøl om det råde en viss stabilitet, så skjedde det store og viktige nydannelser i perioden. Det var nå leilendingsvesenet ble avvikla og gårdbrukerne ble sjøleiere. Røykstueene (ljorestuene) forsvant og peisen, murpipa og jernovnene tok over, og trønderlåna ble til. Det var også nå åfjordsbåten ble til. Det var nå folkekunsten hadde sin store blomstringstid. Og det var nå det gamle gårdsfelleskapet nådde toppen, med store, landsbyliknende felles-tun på mange gårder. Det var nå skolen ble innført og folk ble leseføre. Det skapte et nytt grunnlag for opplysning – noe som bl.a bidro til å undergrave autoriteten til kongen og kirka. Hans Nilsen Hauge sprengte seg gjennom prestenes monopol på forkynnelse, og folkevalgte representanter sprengte eneveldet og innførte folkestyre – på riksplanet i 1814, på lokalplanet i 1837.

Kommunestøtte

Alle kommunene i Fosen Historielags område er bedt å gi støtte tilsvarende kr 12,- pr innbygger. De «små» kommunene har nå bevilget de beløpene vi har søkt om. Av de «store» kommunene, har Hitra gitt sin fulle støtte. Vi håper de andre kommunene følger etter. Her er oversikten pr 1. mai 2018:

Kommune	Omsøkt	Mottatt	Beløp	Gjenstår
Osen	11 712	2016	11 712	0
Rissa	79 536	2016	25 000	54536
Roan	11 552	2016	11 532	0
Agdenes	20 532	2016	3 000	17532
Hitra	55 908	2018	55 908	0
Bjugn	57 864	2018	5 000	52864
Snillfjord	11 784	2018	11 784	0
Frøya	59 244		0	59 244
Hemne	51 108		0	51 108
Ørland	63 492		0	63 492
Åfjord	39 156		0	39 156
Sum	461 868		123 936	337 932

De seks prestegjeld i Fosen omkring 1800, Hitra, Hemne, Stadsbygd, Ørland, Åfjord og Bjørnør. Prestegjeldene var store. Den kommune-ordninga som kom med det kommunale sjølstyret i 1837, bygde på de prestegjeldene vi ser på kartet, og kommunene, eller herredene, ble derfor i første omgang svært store. Etter hvert ble de delt. I 1924 var tallet på kommuner i Fosen kommet opp i 22. I 1964 ble antallet redusert til 11. Disse 11 er påført kommunenummer på kartet over (nummer fra 1612 til 1633).

Tidligere var prestegjeldene enda større. På reformasjonstida var det bare 4 prestegjeld i Fosen. Åfjord lå da under Ørland (til 1588) og Hemne under Hitra (til 1765).

Folkemusikeren Jakob fra Vingsand

Folkemusikken i Fosen har lange tradisjoner. Allerede i 19xx ga Fosen historielag ut en notesamling med lokal folkemusikk.

Det er mange tradisjonsbærere av folkemusikken vår i Fosen. Blant disse var Jakob Vingsand. Han ble født i 1901 på Vingsand i Osen, den gården som nå er bygdatun. Heimen var fylt med sang og musikk. Da han var 7 år, fikk han et munnspill. Året etter spilte han til dans i et bryllup. 15 år gammel fikk han egen fele. Det var flere dyktige musikere i området. En av dem var Ole Ivar Olsen Høvik på Vingsand, som skulle bli en god læremester. Jakob ble kjent med den lokale folkemusikken.

Jakob var 16 år da første verdenskrig brøt ut. Han fattet interesse for skyting. Nå viste det seg at han var en flink skytter. Han ble norgesmester og deltok i 1939 i verdensmesterskapet i skyting i Lizern i Sveit.

Jakob startet på lærerskolen i 1920. I 1925 giftet hans seg med Maria. Etter hvert bosatte de seg på Byneset, der Jakob ble aktiv som kordirigent, spellmann og komponist. Kontakten med andre musikere ble tett.

Under andre verdenskrig ble Jakob fort engasjert i motstandsbevegelsen. Han drev et heftig dobbeltspill med å være aktiv rundt Henry Rinnans «reir» i Trondheim. Hans dekkhistorie er unik. Fra sin base i Trondheim, skrev han brev til kona og barna på Byneset. For å villede okkupasjonsmakten, samarbeidet han med kaptein Per Dybsland på DS Kysten, en av Namsosbåtene. Per tok Jakobs brev til Vingsand, hvor de ble postlagt. Dermed trodde «alle» at han var i heimbygda av helsemessige grunner.

Jakob malte også. 168 malerier er registrert. En del av disse blir utstilt på Osen bygdetun i sommer.

Men det var folkemusikken han blir husket mest for. Han gjorde opptak av og spilte sammen med alle kjente folkemusikere i Trøndelag. Det fortelles at i et hjørneskap i stua var det alltid opptaksutstyr klart for opptak. Da han fikk egen bil, begynte han å reise rundt i på Fosen og samle folkemusikk.

Han var også tett kontakt med folkemusikere i Trøndelag. Heimdal Spelmannslag fikk en sentral rolle i formidlingen av lokal folkemusikk, ikke minst gjennom sendinger i NRK.

Boka om Jakob Vingsand

Knut Olav og datteren Torill ga i 2017 ut boka «Jakob Aksel Vingsand». Begge er kjente folkemusikere. Torill har flere ganger vunnet priser i Landskampeiken for folkemusikk. Foruten å fortelle om den allsidige Jakob, tar Torill skrevet ned 130 av slåttene etter Jakob, som er gjengitt i boka, et meget omfattende og godt arbeid.

Vil du vite mer om boka, eller kjøpe den, kontakt på e-post: knut.olav@aaasegg.no

Vingsand 7. juli

Vil du lære mer om Jakob og Vingsand, er en tur til Osen bygdatun på Vingsand i Osen lørdag 7. juli å anbefale. Her blir det

- Bygdadag med omvisning på tunet
- Historisk vandring rundt på Vingsand.
- Åpning av utstillingen i det nye museumsnaustet.
- Omvisning i skolestua
- Konsert der Knut Olav Åsegg og Torill Åsegg spiller musikk etter Jakob Vingsand.

Øyholmen radarstasjon på Linesøya

Kafferast ved ruinene etter spisesalen ved Øyholmen radarstasjon. Foto: Helge Bueng

På nordvestsiden av Libnesøya, ut mot skip-sleia lå et av de store radaranleggene som tyskerne hadde i Norge. Under hele andre verdenskrig arbeidet tyske soldater med å legge til rette og bygge ut stasjonen.

Museumslaget Kjærringrokken på Linesøya har gitt oss dette fortellingen, basert på et intervju med Anne Nordgård (1897-1990). Hun bodde like ved der okkupasjonsmakten hadde sin base:

Den 22. mai 1940 kom dampbåten «Fisk» med ca 70 tyske soldater som tilhørte Luftvåpenet til Linesøya. Øyholmen lå strategisk til i forhold til Trondheimsfjorden, og derfor startet tyskerne byggingen av en flymeldestasjon slik at fiendtlige fly kunne observeres i tide. Soldatene innkvarterte seg først på tre gårder og i telefonsentralen som de besatte med en gang. Til å begynne med var det stasjonert vaktposter på Linesfjellet, Tindan og Stemma.

Sommeren 1940 ble det bygd en stor brakke på Eide. Utbyggingen på Øyholmen startet

samtidig. Den var ikke fullført ved krigens slutt. Det ble bygd brakker, radarer og flere forsvarsstillinger på Øyholmen og Stemma. Til radaren i fjellet på Stemmasida gikk det flere rader piggråd parallelt. Hele området var sperret med piggrådgjerder, landminer og flammekastere.

Forholdet mellom linesøyinger og tyskerne var til dels meget spent, men ingen liv gikk tapt. På øya var det under hele okkupasjons-tida til en hver tid ca 80 tyskere.

Etter 1945 ble anleggene på Øyholmen demontert. Radaranlegget, men det er fortsatt mange spor etter aktiviteten der ute. Museumslaget «Kjærringrokken» har arbeidet med tilrettelegging og skilting av området. Historien ligger der i et nydelig kystlandskap.

Åfjord kommune har nå lagt til rette med parkeringsplass ved Eide og merket sti ut til Øyholmen, der rester etter det store anlegget ligger.

Tingbåt og båtbyggerekspertise i 1808

Foto: Kristian Kielland, 1936.

Åfjordsbåten var en av ny-skapningene i perioden som Fosen historie 2 omhandler. Åfjordsbåten avløste ifølge Jon Bojer Godal nordmørsbåten i Fosen i siste halvdel av 1700-tallet. Fram til ca 1930 forsynte båtbyggere i Åfjord kystfolket med båter, tilpasset brukernes behov (Tekst: Fosens historie 2 / Helge Bueng).

Når sorenskriver og fut skulle på embetsreiser, var de avhengig av sjøverts skyss. Allmuen hadde plikt til å holde båt og skyss embetsmennene over fastsatte strekninger.

I Fosen hadde fogd Rasmussen på vegne av allmuen kjøpt en temmelig gammel båt i 1797. Selger var kanselliråd von Hadeln som hadde vært sorenskriver i Fosen. I 1809 var båten så skrøpelig på grunn av alderen at det ikke var uten største fare at sorenskriver og fogd brukte den på tingreisene, skrev fogd Christen Gram i et brev til stiftamtmann Angell. Det var nå på tide å få bygd en ny båt.

Båten hadde hatt kahytt eller et hus, som forrige fogd hadde fjernet, så fogd Gram ville nå ha en presenning til å trekke over skotten eller der man satt for å være beskyttet mot vær og vind. Dette ville være billigere å anskaffe enn å påkoste ny kahytt. Ellers kunne mye av inventaret i gammelbåten brukes i en ny båt. Totalt sett ville det bli billigere å anskaffe en ny

båt enn kostnaden på årlige reparasjoner på den gamle.

For å dokumentere tilstanden til gammelbåten hadde fogd og sorenskriver innhentet uttalelse fra ekspertisen. Og hvor fant man slik ekspertise? Jo, i Åfjorden.

Den 17. juni 1808 satte sorenskriver Lauritz Kaasbøll rett ved stranda på tingstedet Selnes i Åfjorden for å holde en synsforretning. De som betjente retten, var de kyn-dige båtbyggerne Ole Holgersen Strand, Peder Holgersen Berdalen, Peder Johansen Berdalen og Nils Olsen Arnevik.

Vi får ingen detaljert beskrivelse av tilstanden, men etter nøye gransking fant de fire båtbyggerne at båten var råttan over alt og så lappet og flikket på at den kunne kasseres. Båten kunne ikke uten største fare lenger brukes som tingbåt. Og da var nok fut og skriver fornøyd, men det var først 22. april 1809 at futen sendte saken videre til stiftamtmannen.

Eilert Bjørkvik

Folkekunst i Fosen

Johan G Foss og Ola Grefstad foretok i 2017 registreringer av folkekunst på Fosen. Her er oversikten over det som er gjort. 13 samlinger er så langt besøkt. Oversikten viser samlingene, når registreringene er gjort, hvor mange objekt som er avfotografert og hvor mange objekt som er kommentert av Ola Grefstad.

A = Sted, B = dato for besøk, C = avfotograferte objekt, D = kommenterte objekt.

A	B	C	D
Osen Bygdatun, Vingsandgården	7. aug	12	10
Roan bygdetun, Utro	7. aug	15	-
Bjugn Bygdatun, Mølnargården	8. aug	21	18
Yrjar heimbygds­slag, Ørland	8. aug	22	18
Uthaugsgården, Ørland	9. aug	25	25
Museet Kystens Arv, Indre Fosen	9. aug	13	11
Litlenget, Rissa, Indre Fosen	9. aug	16	1
Frøya bygdemuseum (sept-okt)		39	30
Lensvik bygdemuseum, Frostad gård, Agdenes	21. sept	28	-
Rissa bygdemuseum, Indre Fosen	21. sept	18	-
Rissa bygdemuseum, Indre Fosen	17. okt	45	-
Sverresborg, Tr.lag folkemuseum	22. sept	14	-
Diverse		ca 30	-
Så langt registret		ca 300	ca 110

Johan G Foss

Veien Stjørna - Åfjord

Når dere skal til årsmøtet på Harbak i juni, går turen via Krinsvatn og Stjørna. I 30-årene var det trange kår og lite midler til nye prosjekt. Kreativiteten ble utfordret.

Fosens Blad skrev 31. mars 1934:

Veien Stjørna-Åfjord

Fattigstyrene i Osen, Roan, Stoksund, Å og Stjørna har lørdag hatt møte i Stjørna og har besluttet å sende en motivert henstilling til fylkestinget om at det snarest må bli igangsatt arbeid på Austdalsveien, - den påtenkte forbindelsesvei mellom Stjørna og Åfjorden. Fattigstyrene fremholdt at det av hensyn til den store arbeidsløshet er nødvendig å sette i gang mere arbeider, og da er nettopp denne vei den mest hensiktsmessige å begynne med, idet den både fører frem til nye dyrkningsfelter og samtidig gir de nordre Fosenbygder lettere adkomst til Trondheimsfjorden.

Etter hvert kom en igang med veibyggning fra Stjørna og nordover. I 1939 stod Krinsvatnbrua ferdig. I krigsårene var det liten aktivitet. Hverken de norske politikerne eller okkupasjonsmakten var interessert i at Åfjord fikk vegforbindelse.

I 1945 startet imidlertid arbeidet opp igjen. Høsten 1950 var vegen mellom Stjørna og Åfjord ferdig. Det et var mulig å kjøre bil fra Åfjord til Stjørna, og videre til riksvegnettet via Verrastranda og Steinkjer.

Samtidig ble det bygd veg fra Krinsvatn via Gjølga til Høybaken. Slik ble Bjugn og Ørland tilknyttet det nasjonale vegnettet.

Tiendetak i Lensvika

- med offerskjepp, tiende og fattigskatt

Kart over Lensvika i 1800, utsnitt av et militært kart. Tiendetak-samlingene ble holdt på gården Melland. Kartverket.

I historia kan linjene være lange og tradisjonene seige. I Lensvikboka (1949) forteller Johan Singstad om de samlingene som ble holdt for å ta imot avgifter til prest, kirke og fattige. Disse samlingene het på skriftspråket tiendetak, «der de tok imot tiende», men på folkespråket het det tingtak.

Tienden skulle utgjøre 1/10 av produksjonen på gårdene, først og fremst av korn, og av tienden skulle kongen, soknepresten og soknekirka ha hver sin tredjedel. Lensvika tilhørte i gammel tid Rissa sokn av Stadsbygd prestegjeld. Prestetienden som lensvikingene lev-erte, gikk til soknepresten deres på Stadsbygda, mens kirketienden gikk til soknekirka deres i Rissa (Lensvika fikk egen kirke i 1863).

Her er et sammendrag av det Singstad skriver:

Helt fram til 1897 var det vanlig at presten fikk en del av sin lønn i naturalprodukter. Fra gårdene i Lensvika skulle han ha en skjeppe korn (17,4 l), av det beste som vaks på gården. Dette kaltes for offerskjeppe, og de fleste bønder satte sin ære i å levere riktig godt korn. Men enkelte forsøkte å slippe billigere fra det, så det var ikke bare strikorn presten fikk (dvs. det tyngste og beste kornet).

Når kornet skulle leveres, ble det tillyst Tiendetag (Tingtak) og denne leveringsdagen ble holdt om vinteren [etter at kornet var treska] på gården Melland. Presten hadde en sakkyndig mann som skulle kontrollere kvaliteten på kornet og at det ble gitt rett vekt. Den siste av disse betrodde menn var Konrad Olsen Meland.

Presten var også til stede og tok imot prest- og kirketiende, og på tingtakdagen møtte også herredskassereren, som da var rissværing, opp for å ta imot fattigskatten.

Det var folksomt i Melandgården på disse dagene, for det møtte folk fra hver eneste gård i bygda. For gårdbrukerne ble dagen en avveksling fra det daglige strev. Her traff de gamle kjenninger. Det forekom at enkelte hadde med seg sterke saker til forfriskning, og da kunne praten bli livligere og omgangen mer kameratslig. Men alt foregikk innen sømmelighetens grenser og i ro og orden.

Johan G Foss

Lange linjer i historia i Roan

Allmenningen i Roan, med Vedøya i bakgrunnen midt på bildet. Vedøya var et allmennings- og landvordevær som sammen med Grip gir nøkkelopplysninger om den gamle utrorsavgifta landvorde. Nøkkelopplysningene gjør at vi kan få kildene til å tale, få landvorda til å fortelle det den vet om fiskevær og skreifiske i Fosen i gammel tid – og det er ikke lite. Den eldgamle avgifta blir riktig snakkesalig! Foto Fjellanger Widrøe, 2000.

Lokalhistorisk interesserte folk i Roan har kanskje stussa over et merkelig forhold i gårds- og bruksnummereringa til gnr. 75, Allmenningen. Det gjelder ei av øyene i Allmenningen, Vedøya, ei forblåst øy på yttersida, ut mot havet. Denne øya ble skyldsatt som eget bruk i 1888, men den fikk ikke bruksnummer under Allmenningen, som ville ha vært det naturlige, men under gnr. 77, Kiran inne på fastlandet. Vedøya fikk gnr. 77, bnr. 8. Hvordan kan dette ha seg?

Bakgrunnen er å finne i ei avgift som dronning Alfiva innførte på 1030-talet, etter at Olav Haraldson var nedkjempa på Stiklestad! Alfiva regjerte i Norge i 5 år, fra 1030 til 1035, sammen med sønnen Svein, på vegne av Knut den mektige i Danmark.

For å skaffe mer penger innførte Alfiva en del avgifter som ble svært upopulære, mellom anna ei avgift på fiske. «Kvar mann som rodde på havet skulle legge landvorde til kongen, kvar han så rodde ut ifrå, det er fem fiskar,» heter det i Ågrip, den eldste kongesagaen, fra ca 1190.

Det høres ut som et eventyr, men det er sant: Denne avgifta var det som gjorde at Vedøya i Allmenningen i 1888 ble skyldsatt som bruk under Kiran! Hvordan dette hang i hop, får du greie på i artikkelen «Fiskevær, skreifiske og landvorde i Fosen på reformasjonstida» i siste årboka for Fosen, Årbok 2017. Finn fram årboka og kos deg med den! «Min beskjedenhet forbyr meg å røpe navnet på forfatteren.»

Johan G Foss

Kulturvernlag i Fosen

I hele Fosen er det lokale lag som tar vare på kulturarven vår. Fosen historielag gjorde en registrering i 2017. Vihar nå sendt ut oppdateringsforespørsel til alle lag. Her er listen over lag basert på de opplysningene vi har pr 7. mai 2018.

Lag	Kontaktperson	Adresser/ websider/ utgivelser
Bjørnør historielag	Arnar Utseth	arnar.utseth@fosenyard.com Utgir Årbok for Bjørnør
Osen heimbygdslag	Eli H. Nordmeland	eliholand@msn.com http://osenheimbygdslag.no
Osen bygdatun	Eli Lothe,	lothe.eli@gmail.com https://www.osen.kommune.no...
Roan bygdetun	Kari Helmersen	kari.helmersen@roan.kommune.no https://www.roan.kommune.no...
Åfjord historielag	Aud Gilde	audgilde@hotmail.com afjordhistorielag@gmail.com Utgir Slipesteinen
Bjugn bygdatunlag	Per Odd Solberg	posol@online.no http://www.molnargaarden.no Utgir Møllkula sammen med Yrjar
Yrjar heimbygdslag	Jan Fred Paasche,	jpaasche@broadpark.no post@yrjarheimbygdslag.no http://www.yrjarheimbygdslag.no
Uthaugsgården	Oddbjørn Ingebrigtsen	utgarden@broadpark.no oingebrigt@gmail.com kystnorge.com/uthaugsgarden/
Rissa bygdemuseum	Anne Jorid Gullbrekken	anne.j.gullbrekken@gmail.com eilerbj@online.no Utgir Skomskott – i lag med Musums- laget Staværingen.
Stjørna heimbygdslag	Eilif Rødsjø, styreleder Per Husby, red. årsskrift	eilif.rodsjoe@hotmail.com per.husby@online.no http://www.stjorna.no Utgir: Stjørna – Heimbygda vår
Museumslag Staværingen	Steinar Rostad	rostadsteinar@gmail.com http://stavaeringen.no Utgir Skomskott
Agdenes historielag	Joar Tøndel, leder	joarto@online.no
Frostad bygdetun, Lensvik	Joar Tøndel	joarto@online.no
Hemne historielag	Anne Elisabeth Sinnes	ae-fv@hotmail.com hemne.historielag@hotmail.com Utgir Årbok for Hemne historielag

Hemne bygdemuseum	Reidar Klungervik	reidar.klungervik@hemne.kommune.no http://www.hemne.kommune.no...
Hitra historielag	Svend Sivertsen	svend.sivertsen@hitra-froya.no https://www.hitrahistorielag.no/ Utgir Skarvsetta sammen med Kyst museet.
Frøya historielag	Anne Marit Grønvik, leder	groe@online.no
Frøya bygdemuseum	Mona Skarsvåg	mona.skarsvag@froya.kommune.no https://www.froya.kommune.no/...
Trøndelags kysthistoriske museum, Mausund	Arnstein Antonsen	arnstein.ant@gmail.com
Fosen historielag	Johan G Foss, leder Eilert Bjørkvik, bokkontakt Per Ole Sollie, red. årboka Svein H Pedersen, red. årbok Helge Bueng, red. meldingsblad	j-g-foss@online.no eilerbj@online.no p-oso@online.no svein.henrik.pedersen@gmail.com helge@bueng.no post@fosen-historielag.no http://fosen-historielag.no Utgir Årbok for Fosen og Nytt om Gammelt
Åfjordsbåten Kystlag	Asle Morkemo,	post@afjordsbaten.no http://afjordsbatenkystlag.no
Kjeungen Kystlag	Odd Kalvå	leder@kjeungenkystlag.no http://www.kjeungenkystlag.no
Nattseilerne (Hitra)	Harald Brataas	hbrataas@online.no https://www.hitra.kommune.no...
Kystlaget Trondhjem	Egil Eide	hovedsmann@kystlaget-trh.no http://www.kystlaget-trh.no Utgir Byblekka
Halten Slitarlag	Kjell Skjelvik Kristin Rabben,	tigergutn@gmail.com red. Slitarposten kristin.rabben@gmail.com Utgir Slitarposten
Nothoinnan (Vallersund)	Odd Einar Drilsvik	oedrilsvik@outlook.com Utgir: God jul i Vallersund
MUSEENE I SØR-TRØNDELAG Museet Kystens Arv	Magnus Skoglund, dir.	magnus.skoglund@kystensarv.no post@kystensarv.no https://kystensarv.no/
Kystmuseet i Sør-Trøndelag	Svein Bertil Sæther, dir.	svein.bertil@kystmuseet.no post@kystmuseet.no https://kystmuseet.no/ Utgir Skarvsetta – sammen med Hitra historielag

Kontingenten

i Fosen historielag er fortsatt 275 kroner året. Ennå er det mange som ikke har betalt for 2018 (forfall var 31.1.17). Kassereren ber om at den blir betalt snarest mulig. Laget er avhengig av alle midler for å få prosjektet Fosens historie 2 i mål.

Noen ønsker kanskje ikke å stå som medlemmer lenger. Hvis så er tilfelle, meld fra umiddelbart. Helst vil Fosen historielag ha flere medlemmer, så verv nye.

Skattefri gave?

Fosen historielag kommer inn under ordningen med fratrukk i skatten ved gaver til frivillige organisasjoner. I skattemeldingen kommer dette under post 3.3.7. For å få rett til fradrag må gaven være minst 500 kroner, og laget må sende melding til Skatteetaten sammen med opplysning om giverens personnummer. Gi din skjerv til Fosen historielags bankkonto 4290 05 02758 og oppgi personnummer dersom du ønsker skattefradrag. Bruk eventuelt det vedheftede innbetalingskortet, så hjelper du med å få i land prosjektet Fosens historie bind 2.

Medlemstallet

Her er oversikten over medlemstallet i Fosen historielag pr 1. mai 2018. De tre kolonnene viser medlemstall pr idag, medlemstall ves forrige årsmøte og endring i antall medlemmer.

Agdenes	22	(25)	- 3
Bjugn	119	(114)	+ 5
Frøya	38	(33)	+ 5
Hemne	160	(170)	- 10
Hitra	65	(70)	- 5
Osen	11	(11)	-
Indre Fosen	121	(115)	+ 6
Roan	11	(10)	+ 1
Snillfjord	73	(71)	+ 2
Ørland	100	(106)	- 6
Åfjord	36	(40)	- 4
Trøndelag	263	262	+ 1
Utenfor Trøndelag	93	(131)	- 38
Bibliotek mm	21	(22)	- 1
Lag	9	(9)	-
Skoler	12	(12)	-
Banker	4	(4)	-
Bedrifter	0	(0)	-
Kommuner	11	(11)	-
Sum	1168	1216	- 48

13 spillere støtter Fosen historielag med, har i de 4 første månedene i 2018 gitt laget 3217 kroner i inntekter. I tillegg er kr 2 007,95 gått inn på lagets konto for siste periode i 2017. Hjertelig takk til giverne.

Vi må bare minne om at det er gratis å støtte Fosen historielag ved å bli grasrotgiver. 7 % av innsatsen ved tipping, Extra og Lotto går til laget uten at det koster giveren ei krone. Det eneste som må gjøres, er på oppgi historielaget organisasjonsnummer

Fosen historielag

Fosen historielags styre

Johan G Foss, leder

7270 Dyrvik,

Tlf 72 44 81 11 • 95 40 29 21

j-g-foss@online.no

Ernst Robert Øyangen,

Øvre Stavsetveien 27, 7026 Trondheim

Tlf 99 49 39 73

E-post: ernstro@online.no

Helge Bueng, sekretær

Skråfjordveien 53,

7170 Åfjord. Tlf 94 12 12 02

E-post: helge@bueng.no

Johan Mjønes

7257 Snillfjord

Tlf 91 53 16 47

E-post: jmjones@online.no

Berit Johanne Vorpbuk

Ekkilsøyveien 131, 6530 Averøy

Tlf 913 39 211

E-post: vorpbukt@gmail.com

Varmedlemmer til styret:

Eilert Bjørkvik, også kasserer

NauStveien 179, 7100 Rissa.

Tlf 948 71 232

E-post: eilerbj@online.no

Jostein Selnes

Selnes, 7256 Snillfjord.

Tlf 90 69 16 93

E-post: jselnes@online.no

Bernt Jørgen Stranden,

Bålfjordnesveien 10, 7167 Vallersund

Tlf 41 60 98 01

E-post: berntjs@broadpark.no

Redaktører for årboka:

Per Ole Sollie

Postboks 800, 6805 Førde, Tlf 992 84 344

E-post: p-oso@online.no

Årboka har egen e-postadresse:

arbok@fosen-historielag.no

Redaktør Nytt om gammelt

Helge Bueng

7170 Åfjord. Tlf 94 12 12 02

E-post: helge@bueng.no

Nytt om gammelt 90

Redigert av Helge Bueng, Åfjord.

Redaksjonen avsluttet 07.05.2018.

Grafisk form: Bueng Ltd

Trykk: Fagtrykk AS

Opplag: 1300 eks.

Har du stoff til bladet eller årboka?

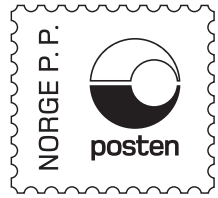
Det er alltid plass for innspill fra medlemmene våre, som kan trykkes i «Nytt om Gammelt». Det kan være bilder, korte fortellinger, eller rett og slett en etterlysning som kan ha allmen interesse for flere. Redaktør og adresse for stoff finner du ovenfor.

Fosen historielag på nett:

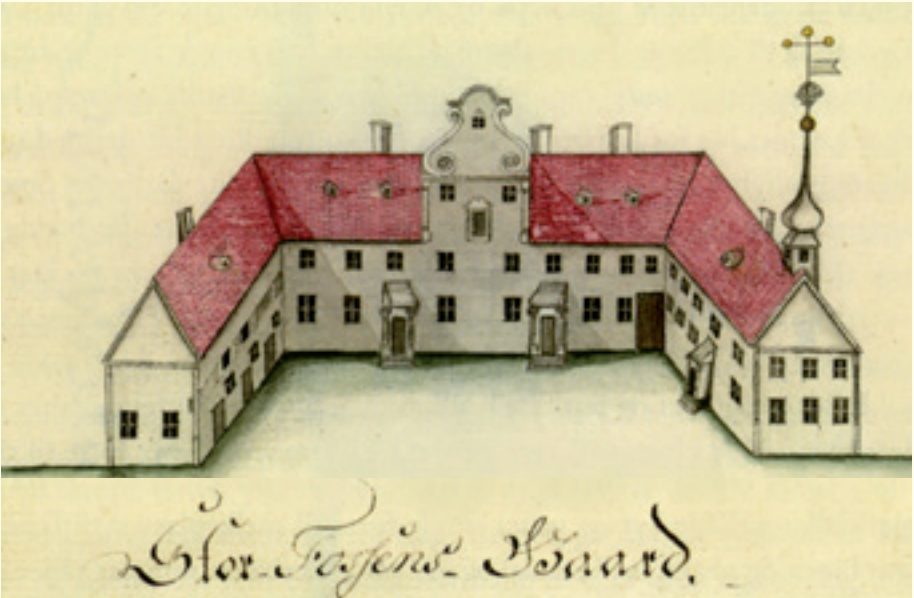
www.fosen-historielag.no • E-post:
post@fosen-historielag.no

www.facebook.com/fosenhistorielag

Bøker kan bestilles hos Eilert Bjørkvik,
tlf 948 71 232, e-post:
eilerbj@online.no

Retur: Eilert Bjørkvik,
Naustveien 179, 7100 Rissa

Storfosna var en av de fire adelige setegårdene i Fosen – Storfosna, Austrått, Tønnøl og Holla. Storfosna var i mellomalderen administrasjonssenteret som ga navn til lenet, Fosen len, seinere Fosen fogderi. Tegning av Gerhard Schøning, 1774. Schøning skriver at melomfløya var gammel, men «forbedret, med Paabygninger».

Nå skrives Fosens historie for perioden 1770 - 1860 Vi er på jakt etter det som særmerka Fosen i forhold til omkringliggende områder, og vi leiter etter «kultursoner» innen fogderiet. Dialektforskjellene i Fosen kan trulig fortelle noe både om forbindelser utad og kultursoner innad.

Ett viktig trekk er at Fosen var et utprega leilendingsområde. Bøndene eide ikke gårdene de dreiv. Deler av fogderiet hadde derimot stor tetthet av herskapsgårder – adelige setegårder, godseier-, borger- og embetsmannsgårder. Fosen var dermed et kontrastenes rike, i spennet mellom husmann, leilending, godseier og embetsmann.